

„NEM ÉN VÁLASZTOTTAM A SZÍNHÁZAT, ERRE VEZETETT AZ UTAM”

– Szilágyi Katalin beszélgetése Bartalis Gabriellával –

Bartalis Gabriella színésznő életútja nem egy tudatos karrierépítés története, hanem egy belső kényszer és hivatás erejének megnyilvánulása. Kolozsvárról Csíkszeredába vezetett az útja, ahol nemcsak színészként, hanem emberként is otthonra talált. Az interjúban őszintén beszél hivatásról, családról, belső vívódásokról és arról, hogyan lehet a színpad egyszerre menedék és kihívás.

– *Hogyan indult el benned a színház iránti érdeklődés?*

– Igazából sosem döntöttem el tudatosan, hogy színész leszek, inkább úgy éreztem, hogy nincs más választásom. Már egész kicsi koromtól kezdve, ha két-három embernél több gyűlt össze, én biztos, hogy szerepeltem. Az óvodában is állandóan énekeltem, táncoltam, verseket mondtam minden ünnepségen. A szüleim nem vették komolyan, hogy ebbe a szakirányba kéne elinduljak, csak azt látták, hogy ügyes vagyok, de nem volt

(Fotó: Szilágyi Katalin)

kimondott támogatás ebbe az irányba. Iskolás koromban részt vettem a *Megéneklünk, Románia* fesztiválokon, ahol a zsűri tagjai jelezték a tanáraimnak, hogy figyeljenek rám, mert színésznek kellene lennem. Bár nagyon izgulós vagyok, amikor kimegyek a színpadra, ott mindig biztonságban érzem magam, van egy otthonérzésem. Volt idő, amikor próbáltam más irányba indulni, mert azt mondták nekem, hogy a művészpálya nem biztonságos, nem lehet belőle megélni, nem családcentrikus.

- Végül mégis a színészet mellett döntöttél. Hogyan történt ez?

- 1990 után újraindult a színészszak Kolozsváron. Felvettek, és onnantól kezdve már viszonylag simán ment minden. Miután megszülettek a gyerekek, néha úgy éreztem, jobb lenne egy nyolcórás, szabad hétvégés, betervezhető szabadságos munka, megpróbáltam leszállni a pályáról, de azt éreztem, hogy nem enged – tudtam, hogy ezt kell csinálnom, mintha nem is lenne más választásom.

- Miután elvégezted az egyetemet, még négy évet maradtál a Kolozsvári Állami Magyar Színháznál. Miért jöttél el?

- Nagyon szerettem ott lenni, jó szerepeim voltak, úgy éreztem, megbecsülnek. Majd megismertem a férjemet, aki csíkszeredai, és azt éreztem, hogy megérkeztem, megtaláltam a társam. Épp akkor alakult a színház Csíkszeredában, megkerestem Parászka Miklós igazgatót, és szerződtem. Minden nagyon olajozottan ment, mintha minden eleve így lett volna elrendelve.

Sándor Levente, 2013

Karnebál, Mița Baston szerepében, 2013 (Fotó: Sándor Levente)

- Milyen volt az újonnan induló csíkszeredai színházban dolgozni a már működő kolozsvári után?

- Nagyon más volt. Idő kellett, hogy megszokjam az új hangvételt. Másképp működött a munkafolyamat is. Kolozsváron inkább elemzőbb, filozofikusabb megközelítés dominált, míg Csíkszeredában ösztönösebb, játékosabb, közönségközelibb volt a mentalitás. Le kellett bontanom sok panelt, amit felépítettem Kolozsváron, de elég rugalmas voltam, kíváncsi, nyitott, és hamar alkalmazkodtam. Az elején sokat vitatkoztunk Miklóssal, de ezek építő jellegű viták voltak.

- Voltak olyan példaképek, inspiráló kollégák, akiktől sokat tanultál?

- Nagyon sokan voltak, akiktől próbáltam „lopkodni” dolgokat. Az első név, aki eszembe jut, Bíró József – 17 évesen elmentem hozzá, hogy mondja meg, van-e értelme ebbe az irányba mennem. Felhívta a figyelmemet egy beszédtechnikai hibára, amin aztán sokat dolgoztam. Az ő színpadi jelenléte például számomra mai napig lenyűgöző. Csíki

Sándor Levente, 2016

Völegény, Gyengusné szerepében, 2016 (Fotó: Sándor Levente)

Bandi bácsi volt az osztályvezető tanárom, akitől nemcsak szakmát, hanem színházi emberi értéket is tanultam. Ő is egy csoda volt. Spolarics Andrea szenvedélyt és elszántságot adott át a főiskolán. A teljes lényével színházi ember volt. Szinte mindenkivel fel kéne soroljak, akivel találkoztam. Mindenkitől tanultam valamit: alázatot, humort, technikát...

- Van olyan szerep, amire különösen büszke vagy?

- Nagyon kevés olyan szerepem volt, amit ne szerettem volna. Volt még egy meghatározó ember a színházi életemben, Andrew Hefler, aki azt mondta, hogy a színész feladata zseniálisá tenni a partnerét - ez nagy hatással volt rám. Azt gondolom, színésznek lenni elsősorban nem a saját sikerről szól, hanem az előadás sikeréről. Hogy abba az egészbe azt az építőkövet az a színész bele tudja tenni. Minden szerepnek, bármilyen kicsi is, ugyanolyan jelentősége van. A saját szemszögéből minden figura főszereplő. Én nem játszom mellékszerepet, én csak főszerepet játszom, a szerep nagyságától függetlenül.

Egyszer azt álmodtam, hogy interjút adtam, és arra a kérdésre, hogy melyik szerepemre vagyok a legbüszkébb, azt válaszoltam, hogy arra, amit nem vállaltam el. Egy elvi álláspont miatt mondtam nemet egy szerepre, és erre büszke voltam. Ugyanakkor megértem a színházi vezetőség döntését is, aki akkor megbírságot adott ezért a tettemért, hiszen akárcsak én, ők is kitartottak a maguk álláspontja mellett. Már nincs bennem harag. Ez az eset, mint minden más, tanított. Ha újrameghozhatnám az életemet, ezeket nem hagynám ki. Hálás vagyok a sorsnak és

Hanyistók, avagy a grófkisasszony és a lápi szörny története, szakácsnő, 2017
(Fotó: Sándor Levente)

azoknak az embereknek, akikkel együtt voltunk ebben a történetben, mert így tanítjuk egymást. Néha kell egy erősebb gesztus, hogy fejlődni tudjunk.

- *Hogyan tudad összeegyeztetni a színházi munkát a családi élettel, a három gyerekkel?*

- A férjem sokat vállalt, szerencsés vagyok, hogy ilyen társam van. A gyerekek fürdetésétől a meseolvasásig mindent megcsinált, amikor én nem tudtam ott lenni. Persze voltak fájdalmas pillanatok, például amikor a kislányom sírva kérte, hogy este ne menjek próbára. Éreztem, a szívem megszakad, de a férjem tartotta a frontot. A színházunk vezetősége próbálja figyelembe venni a magánéleti programjainkat, ha előre egyeztetünk, de előfordult, hogy lemaradtam fontos családi eseményekről. Ennek ellenére a családom nagyon támogató. Már kezdek egy kicsit szakmailag megnyugodni, nem akarom elmozdítani a hegyeket, de ők most is arra biztatnak, hogy miért ne mozdíthatnám el.

grandadhiana

Portugál, feleség, 2017 (Fotó: Adriana Grand)

Portugál, feleség, 2017 (Fotó: Adriana Grand)

– *Vannak kedvenc színházi irányzataid, műfajaid?*

– Nagyon szeretek dolgozni, bármilyen műfajban – legyen az szórakoztató, gyerekelőadás, stúdió vagy művészi. Fontos számomra, hogy az előadást egységben lássam, és szeretek sok apró részletet beépíteni a karakterembe, még ha a néző nem is mindig veszi észre. Az utóbbi időben nagyon érdekelnek azok a színházi előadások, amelyek minimalista eszközökkel dolgoznak, és az előadás lényege a színészi játékon alapul. Különösebb díszlet nélkül, csak színészi munkával olyan lenyűgöző világokat, előadásokat lehet teremteni, amelyek felülmúlhatják a legköltésesebb díszleteket. Azt hiszem, a színházban a színészethez értek a legjobban, mindig vannak ötleteim, sugallataim, és néha a kollégáimat is gyöttröm ezekkel.

– *Akkor kézenfekvő volt, hogy rendezőként is kipróbáld magad.*

– Az *Ásóka* volt az első ilyen munkám, amit én álmodtam meg. Interjúkból, improvizációkból készült az anyag, és a színház biztosított

hozzá teret. Bíró Réka és Deák Kati írták a szöveget. Fontosnak tartottuk, hogy megtartsuk a helyi jellegzetes nyelvezetet. Sztereotípiákból épül fel az előadás, de pont emiatt mindenki magára ismer: valljuk be, nap mint nap toljuk a közhelyeket a nagy intellektuális igényünkkel együtt. Az előadás jó kis tükröt tart humorral, meghatottsággal, könnyekkel. Azóta még egy ilyen jellegű előadás született, amit Dálnoky Réka írt, a *Kilencvenegy*, és most is dolgozunk egy új előadáson az *Ásókapá szerzőivel*. Mindig is szerettem nyomozni, az előadásokat egyben látni, ötleteket adni vagy sugallni, és a rendezés ezt lehetővé teszi számomra. Szeretem nagyon a segédrendezői státuszt is.

- *Hogyan látod a csíkszeredai színház fejlődését az elmúlt 25 évben?*

- A közönség továbbra is nagyon szereti a zenés vígjátékokat, ezek a legnépszerűbbek. Van egy nagyon jó zenei vezetőnk, Bene Zoltán, aki évek óta foglalkozik velünk, és nagyon sokat fejlődött a társulat ezen a téren. Az új vezetés próbál fiatalosabb, frissebb szemléletet behozni, de fontos, hogy figyelembe vegyünk a helyi igényeket. Nagyobb figyelmet

Muzsika hangja, Frau Schmidt szerepében, 2023 (Fotó: Kelemen Kinga)

fordítunk a fiatalokra, így születtek meg a tantermi előadások, amelyek teljesen más jellegű színházi irányzatot képviselnek, és nagyon izgalmasak. Ezeken az előadásokon keresztül ismertem meg azt a generációt, amibe a gyerekeim tartoznak, és lenyűgözőek. A stúdióelőadásoknak is megvan a saját közönsége...

- *Mik a jövőbeli terveid? Van, amit másképp csinálnál, ha újrakezdhetnéd?*

- Ha most kezdeném, biztosan sokkal többet énekelnék, és megtanulnék egy hangszeren játszani. Nem késő, de nyilván van, amiről már lemaradtam – például Júliát már nem fogom eljátszani. A színészi pálya nehézsége, hogy a szerepkörök az idő előrehaladtával változnak.

- *Meddig szeretnél a pályán maradni?*

- Addig, amíg szükség van rám, és amíg el tudom végezni a munkámat. Akár életem végéig is. Azt szeretném, ha még több szükség lenne rám, mint amit most érzékelek (a drámairolalomban kevés az ötven feletti női szerep). De remélem, ez a helyzet még változhat. Ahogy

Koldusopera, hangművész, 2024 (Fotó: Kelemen Kinga)

nem hagytam el soha a pályát, mert azt éreztem, ő tart engem, úgy addig maradok, amíg kell, jelentsen ez bármit is.

- Mit üzenél azoknak, akik most akarnak a színészi pályára lépni?

- Csak az csinálja, aki úgy érzi, nem tehet mást. Ha nincs meg ez a belső kényszer, nagyon nehéz a színházi életet a hétköznapi élethez idomítani. Sok áldozattal jár, és kell egy olyan családi háttér, aki ezt támogatja.

Álmodozás, 2021
(160 x 200 cm, olaj, vászon)